

Nezgode v gozdarstvu v letu 2022

mag. Marjan Dolenšek, Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko

Objavljeno na spletu 20.03.2023 (<https://doi.org/10.20315/IG.2023.0013>)

Leto 2022 je bilo na področju varnosti in zdravja pri delu v kmetijstvu in gozdarstvu v Sloveniji spet slabše od predhodnega leta 2021, to pa je bilo tudi slabše od leta 2020, ko je bilo s 15 mrtvimi najmanj slabo od leta 1981, ko so znani podatki. Skupaj je lani umrlo 23 ljudi, kar so 3 več kot v letu 2021, oz. 8 več kot v letu 2020 ter enako kot v letu 2019. Iz podatkov, ki jih na osnovni svojega delovanja pripravi Policija in iz podatkov, ki jih na osnovi objav o intervencijah pripravi Uprava RS za zaščito in reševanje zbira Zavod za gozdove Slovenije, smo pripravili pregled statistike za preteklo leto in nekaj primerjav s predhodnima dvema letoma. V tem sestavku obravnavamo nezgode pri delu v gozdu, kmetijske pa so prikazane v podobnem sestavku v reviji Kmetovalec.

Nezgode po podatkih Policije

Pri delu v gozdu se je v letu 2022 zgodilo 75 nezgod pri obravnavi katerih je sodelovala Policija. To je 10 nezgod več kot v letu 2021, v eni nezgodi sta bili udeleženi dve osebi. 65 je bilo moških, ena pa ženska. Ta je bila stara od 44 do 54 let, pri moških pa je bilo 23 udeležencev starih od 54 do 64 let in prav toliko je bilo starejših od 64 let. Ostali so bili približno enakomerno razporejeni v starostnih skupinah od 18 do 44 let, dva sta bila mlajša od 18 let. En udeleženec je prihajal iz Bosne in Hercegovine. Policija je kot najpogostejši vzrok nezgod opredelila nepazljivost in sicer v 38-tih primerih, sledi drugo (20) in padeč predmeta v 12-tih primerih, kar v gozdu pomeni drevo ali pa del drevesa. Lansko leto je pri delu v gozdu umrlo 11 ljudi, kar je kar 5 oseb več kot v letu 2021 oz. povečanje za 83,3 odstotka. To je tudi 5 več kot v letu 2020 in ena oseba več kot v letu 2019. Žal se je lansko leto trend zmanjševanja števila smrtnih nezgod pri delu v gozdu, ki je potekal od leta 2014, ko je umrlo 21 ljudi, spet obrnil v nezaželeno smer.

Nezgode po podatkih Zavoda za gozdove Slovenije

Za leto 2022 smo podrobneje analizirali 41 nezgod, za katere smo imeli na razpolago tudi podrobnejše podatke, ki so jih zbrali revirni gozdarji Zavoda za gozdove Slovenije (v nadaljevanju ZGS). V teh so zajete smrtne nezgode, ki jih je obravnavala tudi Policija, pretežno tudi vse težje, lažje pa le v majhnem deležu. Tako za leto 2022 po podatkih ZGS obravnavamo 11 smrtnih, 27 težjih in 3 lažje poškodbe, Policija pa razpolaga s podatki za 11 smrtnih, 33 težjih in 29 lažjih poškodb. Z veliko verjetnostjo lahko sklepamo, da je bilo nezgod z lažjimi poškodbami še več, a niso prišle v policijsko obravnavo. Informacije o nezgodah z lažjimi poškodbami pa do delavcev ZGS večinoma ne pridejo. V nadaljevanju obravnavamo nezgode po podatkih ZGS za leta 2020, 2021 in 2022. V prvi preglednici 1 je navedeno število obravnavanih nezgod po letih in vrsti poškodbe.

Preglednica 1: Število nezgod v letih 2020-2021 po vrsti poškodbe

Vrsta poškodbe	2020	2021	2022	Skupaj	Delež %
1: lažja	4	1	3	8	7
2: težja	35	29	27	91	75
3: smrt	6	6	11	23	19
Skupna vsota	45	36	41	122	100

Usposobljenost in osebna varovalna oprema

Ustrezna usposobljenost za delo v gozdu (gozdarska izobrazba, NPK ali vsaj tečaj po programu ZGS) in uporaba osebne varovalne opreme (gozdarska čelada, protivrezne hlače, gozdarski čevlji in rokavice) bi morala biti predpogoja za delo v gozdu. Le tako lahko pričakujemo, da bomo delali v gozdu pravilno, pazljivo in se v čim večji meri izognili nezgodam, posebej najtežjim.

V preglednici 2 vidimo, da kar skoraj polovica udeležencev nezgod v obravnavanih treh letih ni imela gozdarske usposobljenosti (48 %), četrtnina jih je opravila tečaj iz sečnje po programu ZGS, 15 % pa je

imelo opravljeno nacionalno poklicno kvalifikacijo (NPK) za sekača.

Preglednica 2: Usposobljenost za delo v gozdu udeležencev nezgod v letih 2020 - 2022

Usposobljenost	2020	2021	2022	Skupaj	Delež %
1: Ni se udeležil usposabljanja	22	17	20	59	48
2: Tečaj SEČNJA ZGS	10	10	11	31	25
4: NPK - gozdarski sekač	8	5	5	18	15
6: Srednja šola ali višja (gozdarstvo)		1		1	1
Ni podatka	5	3	5	13	11
Skupna vsota	45	36	41	122	100

Delež tistih, ki so uporabljali osebno varovano opremo (OVO) je bil, kot vidimo v preglednici 3, večji kot delež tistih, ki so bili ustrezno usposobljeni za delo v gozdu. A 28 % delež tistih, ki OVO niso uporabljali je po eni strani zaskrbljujoče visok, po drugi strani pa kaže na to, da bi uporaba osebne varovalne opreme v marsikaterem primeru lahko preprečila težje posledice pri nezgodi, kar nam kažejo podatki v preglednici 4.

Preglednica 3: Uporaba osebne varovalne opreme udeležencev nezgod v letih 2020 - 2022.

Osebna varovalna oprema	2020	2021	2022	Skupaj	Delež %
1: DA	31	24	24	79	65
2: NE	12	10	12	34	28
Ni podatka	2	2	5	9	7
Skupna vsota	45	36	41	122	100

V preglednici 4 prikazujemo uporabo osebne varovalne opreme in usposobljenost za delo v gozdu pri težje poškodovanih in umrlih pri delu v gozdu v letih 2020, 2021 in 2022. Nezgod z lažjimi posledicami tudi ne obravnavamo, saj zaradi majhnega števila zajetih teh nezgod rezultati ne bi bili reprezentativni. Pri težje poškodovanih vidimo, da je 71 % udeležencev uporabljalo osebno varovalno opremo, se jih pa kar 45 % ni udeležilo nobenega usposabljanja. Pri smrtno ponesrečenih jih več kot polovica (52 %) ni uporabljalo OVO in kar 70 % se jih ni udeležilo usposabljanja, oz. imelo gozdarsko izobrazbo

Preglednica 4: Uporaba osebne varovalne opreme in usposobljenost pri težje poškodovanih in umrlih pri delu v gozdu v letih 2020 - 2022.

Poškodba/opis	2020	2021	2022	Skupaj	Delež %
Težja - skupaj	35	29	27	91	100
1: OVO da	24	21	20	65	71
2: OVO ne	10	7	3	20	22
1: Ni se udeležil usposabljanja	18	11	12	41	45
2: Tečaj SEČNJA ZGS	8	10	8	26	29
4: NPK - gozdarski sekač	6	5	3	14	15
6: Srednja šola ali višja (gozdarstvo)		1		1	1
Ni podatka	3	2	4	9	10
Smrt - skupaj	6	6	11	23	100
1: OVO da	3	3	2	8	35
2: OVO ne	2	2	8	12	52
OVO ni podatka	1	1	1	3	13
1: Ni se udeležil usposabljanja	3	5	8	16	70
2: Tečaj SEČNJA ZGS			1	1	4
4: NPK - gozdarski sekač	2		1	3	13
Ni podatka	1	1	1	3	13
Skupna vsota	45	36	41	122	100

Zahtevno delo v gozdu, a lahko je veliko manj tragično

Res so bili nekateri, tako med težje poškodovanimi kot med umrlimi, usposobljeni in uporabljali osebno varovalno opremo, kar kaže na veliko zahtevnost in nevarnost dela v gozdu, a je njihov delež občutno manjši od tistih, ki se tega niso držali. Če želimo zmanjšati krvni davek, ki ga vsako leto pobirajo gozdovi, bomo morali zagotoviti usposobljenost in uporabo osebne varovalne opreme za vse, ki delamo v gozdu. Trenutno je obvezno (predpisano) le za poklicne izvajalce del v gozdovih (zaposlene delavce, samozaposlene in lastnike gozdov, ki so zavarovani kot kmetje) za vse druge in teh je vsaj 50.000 pa (še) ne. Seveda se marsikdo od navedenih odloči za prostovoljno usposabljanje in uporabo osebne varovalne opreme, a le teh je še vedno občutno premalo, kot nam žal kaže vsakoletna statistika o nezgodah. Če navedenima pogojema sledi še previdnost pri delu, preišljene

odločitve, ustrezno psihofizično stanje, ne prevelika utrujenost itn., lahko upamo, da bo nezgod v bodoče manj. Žal se tudi letošnje leto ni začelo najbolj optimistično. Pri delu v gozdu je po neuradnih podatkih v prvem mesecu in pol letošnjega leta umrla ena oseba (enako kot lani), a tudi dve pri pripravi drv na dvorišču. Leto 2023 je še dolgo in vsak, ki se bo v naslednjih mesecih lotil dela v gozdu, lahko naredi veliko, da bo ostal živ, nepoškodovan in zdrav.

Slika 1: Prostovoljni tečajji iz varnega dela z motorno žago (dva dneva) in spravila lesa s traktorjem (en dan), ki se izvajajo po programu Zavoda za gozdove veliko pripomorejo k varnejšemu delu v gozdu, a žal je še veliko takih, ki se čutijo usposobljeni tudi brez usposabljanja in/ali se čutijo varne tudi brez uporabe osebne varovalne opreme, in med njimi je največ udeležencev nezgod pri delu v gozdu.